[2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669

ਅਬਦੁਲ ਕੁੱਦੂਸ
ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5012 ਦੀ 2019)
ਮਈ 17, 2019
[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ, ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ
ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਾਗਰਿਕਤਾ (ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ) ਨਿਯਮ, 2003: ਸ਼ਿਡਿਊਲ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3(2) ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 – ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ – ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ – ਫੈਸਲਾ – ਫੈਸਲਾ: ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3(2) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ – ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ/ਉਸਨੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ – ਜਦਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਅਥਾਰਟੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ/ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰਿਣਾਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ – ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ, 1955 – ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ, 1946 – ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਆਦੇਸ਼, 1964.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਅਨੁਚਛੇਦ 142 – ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ – ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ – ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਰਾਖੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਜ (2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 665 : [2005] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472 ; ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (II) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਜ (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 174 : [2006] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 167 ; ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ (I) ਬਨਾਮ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸੰਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 685 : [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1040 ; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਜ਼ਮਾਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 1621 ; ਡਾ. ਜੇ.ਜੇ.ਮਰਚੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਾਥ ਚਤੁਰਵੇਦੀ (2002) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 635 : [2002] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 469 ; ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਵਾਈ. ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 181 : [2006] 8 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284 ; ਪੀ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਰਾਜ (2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 578 ; ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਲਾਈ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (2014) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 477 : [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 446 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2005] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472 ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2006] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 167 ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1040 ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 1621 ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2002] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 469 ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2006] 8 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284 ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 578 ਪੈਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 446 ਪੈਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ/ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ : ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5012 ਦਾ 2019.

ਗੌਹਾਟੀ ਵਿੱਚ ਗੌਹਾਟੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 07.05.2018 ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1073 ਦਾ 2016 ਦੇ ਨਾਲ।

ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 5025, 5026, 5013, 5014, 5015, 5024, 5016, 5017, 5021, 5023, 5018, 5022, 5019 ਅਤੇ 5020 ਦਾ 2019 ਸੀਆਰਲ ਏ. ਨੰਬਰ 910 ਦਾ 2019

ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਫੁਜੈਲ ਅਹਮਦ ਅਯੂਬੀ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ਼ਾ, ਇਬਾਦ ਮੁਸ਼ਤਾਕ, ਮਿਸ ਅਦਿਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਤਹਸ਼ੀਨਾ ਜ਼ੈਦੀ ਹੁਸੈਨ, ਮਿਸ ਲੁਬਨਾ ਨਾਜ਼, ਮਿਸ ਕੁਨਿਕਾ, ਮਿਸ ਲਾਲਰੋਤਲੁਆਂਗੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਰਕਾਰ, ਮਿਸ ਹੀਨਾ ਖਾਨਾ, ਅਵਿਜੀਤ ਰਾਏ, ਅਨਾਸ ਤਨਵੀਰ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਾਂਜਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਮਿਸ ਕਮਾਕਸ਼ੀ ਐਸ. ਮਹਿਲਵਾਲ, ਮ੍ਰਿਗਾਂਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਏ.ਐਸ. ਤਾਪਾਦਾਰ, ਮਿਸ ਸਾਕਸ਼ੀ ਬੰਗਾ, ਪੀਜੁਸ਼ ਕੇ. ਰਾਏ, ਮਿਸਿਜ਼ ਕਾਕਲੀ ਰਾਏ, ਰਾਜਨ ਕੇ. ਚੌਰਾਸੀਆ, ਕੌਸ਼ਿਕ ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਮਿਸ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ, ਏ. ਐਨ. ਐਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਸ਼ੁਵੋਦੀਪ ਰਾਏ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਰਿਜੁਕ ਸਰਕਾਰ, ਮਿਸ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਐਸ. ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਅਵਿਜੀਤ ਰਾਏ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਆਦੇਸ਼

ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਤਾ (ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ) ਨਿਯਮ,

2003 ("2003 ਦੇ ਨਿਯਮ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (2) ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਐਲਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

3. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 5 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਅਨੁਚਛੇਦ 10 ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 11 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹਾਸਲ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ, 1955 ("ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਨੈਚੁਰਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹਾਸਲ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4. ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14A ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਜਬਰਦਸਤੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਉਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

5. ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6A ਅਸਾਮ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6A ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ:

"6A. ਅਸਾਮ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (6) ਅਤੇ (7) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ

(a) 1 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਾਮ ਆਇਆ ਪਰ 25 ਮਾਰਚ, 1971 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ; ਅਤੇ

(b) ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ (ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਗੇ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ) ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਉਥੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ.— ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਜ਼) ਆਰਡਰ, 1964 ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਖੰਡ (c) ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਨੂੰ,—

(i) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ;

(ii) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੋ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ।

ਧਾਰਾ 6A ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਤੇ (7) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ 1 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ 25 ਮਾਰਚ, 1971 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਆਸਾਮ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਆਸਾਮ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਨਿਵਾਸੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਾਧਿਆ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 6A (3) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਆਦੇਸ਼, 1964 ("1964 ਦਾ ਆਦੇਸ਼" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਏ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6. 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮ 4A ਅਤੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਜੋ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਆਰ 803 (ਈ) ਦੀ ਮਿਤੀ 9 ਨਵੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਆਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 4A ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"4A. ਆਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ—

(1) ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ (ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ) ਸੋਧ ਨਿਯਮ, 2009 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਆਸਾਮ ਰਾਜ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਵਸਨੀਕ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ, ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੇਰਵੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਮੇਤ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ 1951 ਅਤੇ 24 ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੇ ਚੋਣ ਰੋਲਾਂ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ।

(3) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣਗੇ।

(4) ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਢੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਯਮ 4A ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾਏਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ

ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੇਰਵੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ, 1951 ਅਤੇ 24 ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੇ ਚੋਣ ਰੋਲਾਂ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਢੰਗ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਸੌਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਜਿਸਟਰ, 1951 ਅਤੇ 24ਵੇਂ ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੇ ਚੋਣ ਰੋਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਢੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

8. 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (3) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ [ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]।

ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਣਗੇ:

ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 24ਵੇਂ ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਜਾਂ 1951 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ;

ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ।

ਇਸ ਉਪ-ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਲੋਂ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 24ਵੇਂ ਮਾਰਚ,1971 ਦੀ ਅਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ ਜਾਂ 1951 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ।

9. 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“3. ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ— (1) ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਠੀਕ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 25ਵੇਂ ਮਾਰਚ, 1971 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕ◌ੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ;

(3) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਵੰਸਜ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; (4) ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜੇਕਰ ਪੈਰੇਂਟਲ ਲਿੰਕੇਜ ਜਾਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ;

(5) ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ—

(ਅ) 24 ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਜਾਂ

(ਬ) 24 ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅੰਤਰ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ।"

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਅਸਾਮ ਦੇ ਮੂਲ ਵਸਨੀਕਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੰਸਜਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੈਰੇਂਟਲ ਲਿੰਕੇਜ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ ਜੋ 24 ਮਾਰਚ, 1971 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਦੀਆਂ ਉਹ ਕਲਾਸਾਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ 25 ਮਾਰਚ, 1971 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕ□ੇਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

10. ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕਸ਼ਮ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕਾਰਨ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕਸ਼ਮ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ/ਉਸ ਨੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

11. ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4 ਤੋਂ 7 ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ, ਵਾਧੂ ਸੂਚੀ, ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਡਰਾਫਟ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਡਰਾਫਟ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਤਰਾਜ਼। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੂਚੀ(ਆਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕਸ਼ਮ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ।

12. ਇਹ ਸਾਨੂੰ 2003 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਨਿਯਮ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ

"8. ਅਪੀਲ- ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਜ਼) ਆਰਡਰ, 1964 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ।" ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ 1964 ਦੇ ਆਰਡਰ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8, 1964 ਦੇ ਆਰਡਰ ਅਧੀਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਵਜੋਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

13. 1964 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ, 1946 ("ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 2012 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1964 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਅਨੁਸਾਰੀ ("ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (I)" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਣ ਐਕਟ, 1983) (“ਆਈਐਮਡੀਟੀ ਐਕਟ” ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਲਾਂਘਣਾ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਫੋਟਕ ਵਿਦ੍ਰੋਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 355 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਲਬਲੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਹਮਲਾ” ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 33 ਵਿੱਚ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (I) ਵਿੱਚ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

1 '(2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 665 “33. ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 6-ਏ(1) ਦੀ ਕਲੋਜ਼ (ਬੀ)

“ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ, 1946 ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ) ਆਦੇਸ਼ 1964 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 6-ਏ (2) ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ “ਵਿਦੇਸ਼ੀ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ) ਆਦੇਸ਼, 1964 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।” ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈ.ਐਮ.ਡੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਚੁਪਚਾਪ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਤਾਰੀਖ ਦੱਸੇ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਅਵੈਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। 3 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਐਮ.ਡੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਜੋ 25ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 1971 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਵੈਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

14. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (II) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ2$_{SUPERSCRIPT}$ (“ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (II)” ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ) ਸੋਧ ਆਦੇਸ਼ 2006 ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (I) ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਧ ਆਦੇਸ਼ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਕਿ ਮੂਲ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਅਵੈਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (II) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 64 ਅਤੇ 65 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:

“64. ਸੋਨੋਵਾਲ I ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, 2006 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 1964 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਨੋਵਾਲ, ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਕਾਬੂ ਆਵਾਜਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਵੈਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਦਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੋਵਾਲ I ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੋਨੋਵਾਲ I ਨਾਲ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਵੈਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

65. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2006 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੋਨੋਵਾਲ I ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਢਕੋਸਲਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 2006 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 1946 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੋਨੋਵਾਲ I ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ 1946 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 355 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੋਨੋਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਸਾਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 2006 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (I) ਅਤੇ (II) ਵਿੱਚ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਤਰਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਚੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

16. ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਸੋਧ ਆਦੇਸ਼, 2012 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧੇ ਗਏ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: [ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

3. ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ:

(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਿਖਾਓ ਕਾਰਣ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਜਿੰਨਾ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਕਾਰਣ ਦਿਖਾਏ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(3) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(4) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਦਾਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

(6) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ ਜੋ, ਇਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(7) ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕ□ਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਅਜਰਨਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਾਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਕੇਸ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(10) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(11) ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।"

17. ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਾਏ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ, ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਖੂਨੀ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਾਯ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕੋਚ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਸਮੇਤ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਭੈਣ ਐਕਟ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਹਨ। 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਕਿ 'ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਧੇ ਗਏ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 'ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ/ਫੈਸਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ

19. 2012 ਸੋਧ ਅਧੀਨ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ [ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ (II) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 60 ਵੇਖੋ]। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇੱਕ

ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਨਿਯਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬਜਾਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਲਿਖਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਪਰਿਣਾਮ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ (I) ਬਨਾਮ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ & ਓਰਸ.,3 ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋ ਫਰਕ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

20. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ/ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰਿਣਾਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ/ਸਵਾਲ ਦੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅੜਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਜਜਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ4 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਬੰਨ੍ਹਣਯੋਗ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ, ਚਾਹੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ, ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਲਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਡਾ. ਜੇ.ਜੇ. ਮਰਚੈਂਟ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਾਥ ਚਤੁਰਵੇਦੀ5 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਜਟਿਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਮਾਹਰਾਂ ਸਮੇਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੰਖੇਪ ਤਰੀਕਾ ਜਟਿਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਅਧੀਨ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਖੇਪ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਡੀ.ਵਾਈ. ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ. & ਓਰਸ., ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ

ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

21. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੇਸ-ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਚਿੰਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਮਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌੜੀ ਅਤੇ ਸਰਾਸਰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਭੁਲੇਖਾਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਫਲ ਹੈ।

22. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮਤ/ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ/ਮਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ "ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ" ਆਦਿ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 'ਗਲਤੀ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

23. ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ/ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਨੇੜਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 'ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਸੁਣਵਾਈ' ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਰੋਧ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਨੇੜਲੇ ਪਰ ਵੱਖਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ/ਇੱਕ ਨੇੜਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 24 ਮਾਰਚ, 1977 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਰੋਧ, ਸਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਅਨਿਆਇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼— ਨੇੜਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਜੋ ਕਿ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਤੇ, ਜਿਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਕਿ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਤੈਅ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਉੱਤੇ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਗੇ ਅਰਥਾਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਕਿ 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। 2003 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

25. ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਲਈ ਰਾਖੀ ਗਈ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ [ਦੇਖੋ ਪੀ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਲਾਈ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ]।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate